משנה · ראשונים · רמב״ם · סדר נשים

רמב"ם על משנה נזיר

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רמב"ם על משנה נזיר

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רמבם-על-משנה-נזיר/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ה 7
משנה ו 7
משנה ז 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ז 9
משנה ח 10
משנה ט 10
משנה י 10
פרק ג 10
משנה א 10
משנה ב 10
משנה ג 10
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 12
משנה ז 12
פרק ד 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ד 13
משנה ה 14
משנה ו 14
משנה ז 15
פרק ה 15
משנה א 15
משנה ב 15
משנה ג 15
משנה ד 16
משנה ה 16
משנה ו 17
משנה ז 17
פרק ו 18
משנה א 18
משנה ב 18
משנה ג 18
משנה ד 19
משנה ה 19
משנה ו 19
משנה ז 20
משנה ח 20
משנה ט 20
משנה י 20
משנה יא 21
פרק ז 21
משנה א 21
משנה ב 21
משנה ג 22
משנה ד 23
פרק ח 23
משנה א 23

משנה ב 24
פרק ט 25
משנה א 25
משנה ב 26
משנה ג 27
משנה ד 27
משנה ה 28

פרק א

משנה א

כל כנויי נזירות כנזירות האומר אהא הרי זה נזיר כו': זה שאמר אהא או אהא נוה אינו כנויי נזירות אמנם הם חלקי הנזירות והם הנקראים ידות רוצה לומר חלקי הדברים שמורים על ענין הנזירות לפיכך יהיה פירוש זאת המשנה כך כנויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות ואלו הן ידות האומר אהא פי' אהיה והכוונה שהוא אומר אהיה נזיר ובתנאי שיהיה נזיר עובר עליו באותה שעה ושהוא יאמר ג"כ שלזה הדבר נתכוין ואמנם משמיענו שאין אנו צריכין בנזירות עד שיהא פיו ולבו שוין אלא אחר שהוא בלבו אע"פ שאין פיו מורה על זאת הכוונה הוראה גמורה הרי הוא מחויב בנזירות וכמו כן כשאמר אהא נוה שפירושו אהיה נאה ובתנאי שיהיה אוחז בשערו כשהיה אומר זה על דרך הרמז כאילו אמר אתנאה בזה. ונזיק ונזיח הוא כנויי נזירות והעיקר בהם שהעלגים מן האומות המשתתפין לישראל היו משבשין לשון נזיר על צד שנויי לשונם אח"כ נעתק זה אל ההמון ונפסד הלשון לפי דבורם עד שהיו אומרים בשביל נזיר נזיק נזיח ופזיח. והריני כזה רוצה לומר שהוא רומז לנזיר. ומסלסל מחליק השיער ומשתעשע בו ביד ומכלכל גידול שיער ואמרו בגודל שער הערוה ורבויין משתכלכל העטרה לפיכך כששלח ידו בשיער ראשו והוא אוחז בו ואמר הריני מכלכל הריני מסלסל חייב בנזירות. וצפרים הם שתי תורים או שני בני יונה והם מחויבים לקרבן נזיר שנטמא וכשיעבור לפניו נזיר טהור ואמר הוא הרי עלי צפרים ר"מ אומר אחר שהם מקרבן נזיר טמא ועבר לפניו נזיר הרי הוא חייב בנזירות וחכמים אומרים שאינו מחויב ואמנם חייב להביא שתי תורים או שני בני יונה בלבד ויקריב אותם נדבה. והלכה כחכמים:

משנה ב

הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים כו': **כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה כו'**: **מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון כו'**: כשאמר הריני נזיר מן החרצנים בלבד הרי הוא חייב בכל דיני הנזירות וכמו כן אם אמר מן הזגין או מן התגלחת. ופירוש אמרו נזיר שמשון שהוא כמו נזירות שמשון אשר לא היה נמנע מן הטומאה ודבר זה מפי הקבלה והוא מה שאמרו גמרא גמירי לה ואשר התיר לו זה שהוא לא נדר בנזיר אבל המלאך אמר לאמו (שופטים י"ג:ה') כי נזיר אלהים יהיה הנער ענינו פרוש. ושיעור זאת המשנה האומר הריני נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער רוצה לומר שמותר לו לגלח בתער אמנם מי"ב חדש לי"ב חדש והביאו ראיה על זה מאבשלום שהוא היה נזיר עולם וזה ידוע ומפורסם אצל

המקובלים ומצינו שהכתוב אומר בו (שמואל ב' י"ב) (ויהי) מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו ולא תחשוב זה הפך מה שאמר (במדבר ו':ה') תער לא יעבור על ראשו לפי שהפסוק הזה אינו בנזיר עולם ואמנם בא במי שנדר לזמן קבוע כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על ראשו עד מלאת הימים ומה שאמר בנזיר שמשון אם נטמא אינו מביא קרבן שזה מורה שאינו מותר לו שיטמא לכתחלה אין הענין כן אבל מותר לו להטמא לכתחלה כמו שמשון אבל מפני שאמר בנזיר עולם אם נטמא אמר בנזיר שמשון ג"כ אם נטמא:

משנה ג

סתם נזירות שלשים יום: אמר הריני נזיר אחת גדולה כו': **הריני נזיר ויום אהר הריני נזיר ושעה אחת כו'**: סמכו זה העיקר ר"ל סתם נזירות שלשים יום למה שנאמר (במדבר ו':ה') קדוש יהיה ומנין יהיה שלשים לפיכך לא יהיה נזירות פחות מל' יום וזה ענין מקובל ואמנם סמך לזה על דרך סימן. ומה שאמר מכאן ועד סוף העולם פירשו ענין זה המאמר שהוא אומר שזאת הנזירות האחת אשר נדרתי היא אצלי גדולה כשיעור מכאן ועד סוף העולם ועם כל זה אינו חייב אלא שלשים יום אבל אם אמר הריני נזיר שנתחייב ל' יום אח"כ הוסיף ואמר ויום אחד או שעה אחת או אמר אחת ומחצה ר"ל נזירות וחצי נזירות בכל זה חייב שיהיה נזיר ל' יום והוא מה שאמר הרי זה נזיר שתים ויתבאר לך בפרק השלישי כיצד דינו מי שנדר שתי נזירות ואמנם חייב שתי נזירות לפי שהראשון כבר פירשו באמרו הריני נזיר ונדר מן הנזירות השניה יום או שעה הרי עליו להשלימו על כל פנים אבל אם אמר הריני נזיר ל' יום ושעה אתת הרי הוא נזיר ל"א יום לפי שהעיקר אצלנו אין נוזרין לשעות למה שנאמר ימי נזרו:

משנה ד

הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים כו': (**דף ח' ע"א**) מפני שאמר הרי זה נזיר עולם ודין נזיר עולם שיגלח משנים עשר חדש לשנים עשר חדש כמו שבארתי לך (הלכה ג) חזר ואמר ומגלח אחת לל' יום לפי ששער ראשו והחול חלקים נפרדים והנה הוא כאילו נדר בכך וכך אלף נזירות אשר לא ישלים זמנו בהם אבל הם נחלקים לפיכך הוא חייב שיגלח כל ל' יום ויביא קרבנות ורבי אומר אין הדבר כן אבל הוא נזיר עולם ואינו מגלח אלא לשנים עשר חדש ואחר שאמר הריני נזיר נתחבר הנזירות. ומה שאמר כעפר הארץ אמנם כוון להתמדה ולהיות עולמי לפי ענין חלקי העפר ואמנם אמר שהוא נדר נזירות מוחלקת כשאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי אז נאמר שפירוש זה

הדבר כמו ששער ראשי חלקים נפרדים כמו כן תהיה זאת הנזירות מוחלקת [צ"ל נזירות מוחלקין יעב"ק]. ואין הלכה כרבי:

משנה ה

הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה כו': כבר נקדם לך שסתם נזירות שלשים יום אפי' כוון לזמן מרובה לפיכך כל זמן שאמר אני לא נתכוונתי שאהיה נזיר לעולם אבל נתכוונתי לזמן מרובה אינו חייב אלא שלשים יום ואם אמר סתם נזרתי ולא נתכוונתי שיהיה נזירות שיש לה גבול וגם כן לא נתכוונתי שיהיה לעולם הרי זה נזיר כל ימיו ומגלח כל שנים עשר חדש:

משנה ו

הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדין כו': ובתנאי שיהיה מוחזק בהליכת זה הדרך אבל אם לא החזיק בה הרי אנו אומרים שהוא לא כוון אלא אחת גדולה ויהיה נזיר ל' יום בלבד ואפי' היה המקום רחוק מהלך שנה ונאמר בזה כמו שאמרנו במי שאומר מכאן ועד סוף העולם:

משנה ז

הריני נזיר כמנין ימות החמה [**בדפוס נאפולי הגי' ימות השנה**] **כו'**: רבי חולק על זה הסתם ואומר אם אמר הריני נזיר כמנין ימות החמה ה"ז נזיר עולם עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה או מנין ימות הלבנה ואז מונה נזירות כמו שקבע ור' יהודה חולק עליו והביא מעשה שכל האומר הריני נזיר כמנין ימות החמה אינו נזיר עולם והוא מה שאמר כיון שהשלים ראייה שהיה נזיר לזמן. והלכה כרבי יהודה:

פרק ב

משנה א

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר כו': ב"ש אומרים אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכל זמן שאמר הריני חייב בנזירות ומה שאמר אחר כך מן הגרוגרות ומן הדבילה מחויב הנזירות לפי שהוא חוזר מזה ודעת בית שמאי אין שאלה בנזירות ואי אפשר לו החזרה ובית הלל אומרים אחר שלא נדר כדרך הנודרין אינו חייב נזירות אבל אסור בגרוגרות ובדבילה. ופי' מה שאמר רבי יהודה לדעת ב"ש הרי עלי קרבן לפי שהוא אחר שזכר הנזירות והקרבן שהוא מתנאי הנזיר דיו ומאמר דברי ר' יהודה לדעת בית שמאי ומאמר בית שמאי דחוי אין אנו חוששין ויאמרו מה שיאמרו:

משנה ב

אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת אני כו': באר הש"ס שזה הדבר הוא כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו ונמנעת מלעמוד וכמו כן דלת סגור קשה לפתוח ואמר זה האיש שמשתדל לפתוח זה הדלת או להקים זאת הפרה אמרה זאת הפרה נזירה אני על דרך העברה כמו שאומרים בני אדם בזמנינו זה בשביל הרבה מן הגולמים כשקשה עליו המלאכה בהם נשבע זה הדבר שהוא לא יתפעל וכמו כן בלא ספק היה ג"כ בזמנם אלו הדברים משתמשין הרבה בין בני האדם אחרי כן יאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה וכמו כן הריני נזיר מדלת זה אם אינו נפתח ואח"כ עמדה הפרה מעצמה או שנפתח הדלת ב"ש אומרים אחר שלא העמידה בידיו ולא פתח הדלת בעצמו חל עליו הדבור שאמר הריני נזיר מבשרה או מדלת זה לפי שהוא לא כוון בזה הנדר אלא שיעמידה בידיו לפיכך חל עליו הנזירות לפי סברתם שאומרים שכל האומר הריני נזיר מן הגרוגרות חייב נזירות וכמו כן זה שאמר הריני נזיר מבשרה או מן הדלת והשיבום בית הלל לפי דבריהם ואמרו להם אמנם לדעתינו ואפי' אמר בפירוש הריני נזיר מבשרה אינו נזיר אלא לפי דבריכם לאיזה דבר אתם מחייבים אותו בנזירות והרי לא אמר הריני נזיר מבשרה אלא ע"מ שלא תעמוד וכבר עמדה וכי כלום היתה כוונתו אלא עמידתה ופתיחת הדלת באיזה צד שיהיה ור' יהודה אומר שבית שמאי אינן מחייבין הנזירות עד שיאמר גם כן והרי בשרה קרבן אם לא עמדה וכמו. כן דמי הדלת יהיו קרבן מן הטעם שזכרנו:

משנה ג

מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו כו': זה המעשה לא הביאו על מה שקדם לפי שהוא סותר אותו ואמנם הדין במה שקדם הוא באדם בריא אבל במי שנאנח ודואג לא לפי שהוא לא כוון אלא שלא ישתה זה שאנו נזקקין עליו כדי שתסיר אנחתו וזהו ההיקש בשכור כשאמר הריני נזיר ממנו שאינו חל עליו נזירות לפי שכוונתו שלא יכביד עליו מרוב היין והביא ראיה על זה מזה המעשה ויהיה שיעור המשנה דאם היה שכור אינו נזיר ומעשה באשה וכו' ומה שאנו אומרים שהוא כשכור שלא נשתקע בשכרות ולא הגיע לשכרותו של לוט שכל מעשיו ודבריו קיימין ונענש על כל מה שהוא עושה ממה שראוי לו מן העונש כמו הבריאים אבל מי שהגיע לשכרותו של לוט הרי כל מעשיו ודבריו בטלין ואין דין עליו ולא דבר שיחייב אותו בשום מעשה מן המעשים:

משנה ד

הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין כו': הבבא הראשונה אין חולק עליה לפי שהעיקר אצלנו כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל והבבא השניה טעם מחלוקת ר'

שמעון וחכמים בה שחכמים אומרים שכל האומר הריני נזיר מן היין בלבד או מן התגלחת בלבד או מן הטומאה בלבד שחל עליו הנזירות יאמר בכאן שחל עליו הנזירות ואפילו שהוא סבר שאחד משלשה דברים הללו מותר ור' שמעון שאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן אומר אינו חייב בנזירתו אחר שהיה סבור באחד מאלו הדברים שהוא מותר וטעם מחלוקת בבא השלישית מפני שהוא נדרי אונסין בלא ספק וההוא מכלל ארבעה נדרים שהתירו חכמים לפיכך אינו צריך הפרה כמו שבארנו בפ' שלישי מנדרים (הלכה א) ור' שמעון אומר שארבעה נדרים אלו על כל פנים יש בהן שאלה לחכם והפרה ולכך אמר בכאן שחל עליו הנזירות אע"פ שהוא אנוס עד ששואל לחכם. ואין הלכה כרבי שמעון בשני המאמרים כולם:

משנה ה

הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו כו': פירוש מה שאמר ועלי לגלח נזיר שיביא הקרבנות שחייב בהם בשעת התגלחת כשנשלם הנזירות וכמו כן פירוש מגלחין זה את זה שיביא כל אחד הקרבנות שחייב בהם חבירו ונמצא שלא יפסידו שום דבר ויהיה כל אחד מהם כבר קיים נדרו ודע שהוא כששמע חבירו ואמר ואני ולא אמר לגלח הרי הוא חייב בנזירות בלבד:

משנה ו

הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו': כולם נסכמים שהוא אם אמר חצי קרבנות נזיר עלי שאינו חייב אלא חצי הקרבנות שחייב הנזיר יקריב אותם בשביל איזה נזיר שירצה וישלים זה הנזיר החצי אחר והם גם כן נסכמים שהוא אם אמר קרבנות חצי נזיר עלי שחייב בכל הקרבנות לפי שאין אצלנו חצי נזירות ואמנם חולקים בזה הלשון רבי מאיר אומר כל זמן שאמר הרי עלי חייב בקרבנות נזיר שלימים ומה שאמר אחר כן חצי נזיר הוא חזרה ולא תתקיים לו החזרה וחכמים אומרים נדר ופתחו עמו חזרתו קיימת. והלכה כחכמים:

משנה ז

הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן כו': יעלה על הדעת שענין אמרו בן רוצה לומר שיהיה לו זרע ממה שנאמר (בראשית ל:ג) ואבנה גם אנכי שענינו זרע לבד וג"כ יעלה על הדעת כשאמר כשיהיה לי ולד ענינו ולד נחשב בין בני אדם אבל לא טומטום ואנדרוגינוס לפיכך למדנו שאין הדבר כן אלא שנסמוך על המורגל מהלשונות:

משנה ח

הפילה אשתו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה בן קיימא כו': רבי שמעון אומר יאמר אם היה ראשון בן קיימא הראשונה חובה וזו נדבה ואם לאו הראשונה נדבה וזו חובה ר' שמעון סובר שספק נזירות להחמיר. ואין הלכה:

משנה ט

הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן כו': זה כולו מבואר. ודע כי כשנטמא בימי הנזירות שחלה עליו כשנולד הבן סותר את הכל לפי שנזירותו ונזירות בנו במדריגת נזירות אחת אנו חושבים אותו:

משנה י

הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר מאה יום כו': כשנולד לו בן והוא מנה מימי הנזירות עד שבעים אינו מפסיד כלום לפי שהוא מפסיק כמו שאמרנו וימנה נזירות בנו וישלים אותה ויגלח ואח"כ יחזור ומשלים את שלו כמו שאמרנו ותהיה המותר שנשאר עליו מנזירות שלו ל' יום לפיכך ימנה אותה אחר תגלחת נזירות בנו ויגלח כמו שאמרנו וחוזר ומשלים את שלו ויהיה בין תגלחת לתגלחת שלשים יום אבל אם נולד לו בן אחר ע' יום ופסק וחזר לנזירות בנו והשלים אותה וגלח אינו יכול לחזור להשלים הנזירות לפי שמה שנשאר מהם הוא פחות ואין תגלחת פחותה משלשים יום לפיכך צריך שימנה אחר נזירות של בנו שהם שלשים יום שניים להשלים נזירות שלו שהם מאה ואז יגלח ויפסיד התוספת כולו שמנה אחר ע' קודם שנולד לו הבן:

פרק ג

משנה א

מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד כו': כבר אמרנו (פ"א הלכה ד) שסתם נזירות ל' יום לפיכך צריך שישלים השלשים בנזירות ויגלח ביום שלשים ואחד:

משנה ב

מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה כו': יחשוב יום התגלחת הראשון מן הל' הקודמים ומהתחלת השלשים השניים לפיכך יהיה תשלום הל' השניים יום תשעה וחמשים וכשתשמע לשון גילוח הבן ממנו הבאת הקרבנות בלשון התורה:

משנה ג

מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים כו': כתיב בתורה בנזיר שנטמא והימים הראשונים יפלו (במדבר ו':י"ב) לפיכך אם נטמא בתוך ימי הנזירות נתבטלו כל

הקודמים בלא ספק ואם נטמא ביום מלאת ימי הנזירות אמרו חכמים שהוא ג"כ סותר את הכל ורבי אליעזר אומר שהוא לא סותר אלא סתם נזירות בלבד שהוא ל' יום ואם נטמא אחר מלאת ר"ל אחר שנשלם הנזירות אומר רבי אליעזר שהוא סותר שבעה בלבד וחכ"א שהוא סותר שלשים וכבר נתבאר שסתם נזירות ל' ואם הוא גלח יום ל' יצא ביום ל' כאילו היה אחר מלאת לפיכך סותר שבעה וחכמים שאומרים שכל מי שנטמא אחר מלאת סותר שלשים יאמרו סותר הכל לפי שכולם אינן אלא שלשים יום אבל אם אמר הריני נזיר שלשים שהיה יום שלשים הוא יום תשלום הנזירות ונטמא אז כבר סותר כולם לדברי הכל לרבי אליעזר לפי סברתו סותר ל' וזה הנזירות אמנם הם שלשים וכמו כן לחכמים לפי סברתם סותר הכל ואפילו היו יותר מל' נתבטלו כמו שבאר בבבא הג'. והלכה כחכמים בכל זה:

משנה ד

הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר כו': מה שאמר ואינו מביא קרבן טומאה כמו כן אינו חייב תגלחת וחייב מלקות מפני שעמד שם אחר שהתרו בו בלא ספק. ומה שאמר עולין לו ואין עולין לו לפי מה שבארו וזה כי מי שנזר בבית הקברות כך וכך ימים אח"כ עמד שם בבית הקברות ימים ויצא והזה שלישי ושביעי וטבל ואח"כ חזר בבית הקברות הם יעלו לו ממנין הימים שעמד בבית הקברות מכלל ימי הנזירות ואם הוא חזר אחר שיצא קודם שישלים טהרתו ונכנס בבית הקברות סותר הכל ולא יעלו לו מן המנין אלו הימים שהיה בהם בבית הקברות לא הראשונים ולא האחרונים אלא סותר הכל לפי שלא נכנס אחר טהרה אלא הטומאה מחוברת וכאילו לא יצא שאמרנו שהימים שעמד שם לא יעלו לו מן המנין. ויהיה שיעור המשנה ופירושה מי שנדר בנזיר והוא בבית הקברות אפילו הוא שם שלשים יום אין עולין לו אם נטמא שם טומאה שהנזיר מגלח עליה אינו מביא קרבן טומאה יצא והזה ושנה וטבל וחזר עולין לו מן המנין חזר ונכנס קודם הזאה וטבילה אין עולין לו מן המנין ר' אליעזר אומר אם חזר בו ביום שנזר אינו סותר אותו היום שנאמר והימים הראשונים יפלו. והלכה כרבי אליעזר וכמו כן הדין בנזיר טהור מתחילתו שנטמא ביום שנזר אינו סותר אותו היום אבל ישלים עליו המנין ואם נטמא בשני אח"כ אז סותר הראשונים:

משנה ה

מי שנזר והוא בבית הקברות כו': מה שאמר ואינו מביא קרבן טומאה כמו כן אינו חייב תגלחת וחייב מלקות מפני שעמד שם אחר שהתרו בו בלא ספק. ומה שאמר עולין לו ואין עולין לו לפי מה שבארו וזה כי מי שנזר בבית הקברות כך וכך ימים אח"כ עמד

שם בבית הקברות ימים ויצא והזה שלישי ושביעי וטבל ואח"כ חזר בבית הקברות הם יעלו לו ממנין הימים שעמד בבית הקברות מכלל ימי הנזירות ואם הוא חזר אחר שיצא קודם שישלים טהרתו ונכנס בבית הקברות סותר הכל ולא יעלו לו מן המנין אלו הימים שהיה בהם בבית הקברות לא הראשונים ולא האחרונים אלא סותר הכל לפי שלא נכנס אחר טהרה אלא הטומאה מחוברת וכאילו לא יצא שאמרנו שהימים שעמד שם לא יעלו לו מן המנין. ויהיה שיעור המשנה ופירושה מי שנדר בנזיר והוא בבית הקברות אפילו הוא שם שלשים יום אין עולין לו אם נטמא שם טומאה שהנזיר מגלח עליה אינו מביא קרבן טומאה יצא והזה ושנה וטבל וחזר עולין לו מן המנין חזר ונכנס קודם הזאה וטבילה אין עולין לו מן המנין ר' אליעזר אומר אם חזר בו ביום שנזר אינו סותר אותו היום שנאמר והימים הראשונים יפלו. והלכה כרבי אליעזר וכמו כן הדין בנזיר טהור מתחילתו שנטמא ביום שנזר אינו סותר אותו היום אבל ישלים עליו המנין ואם נטמא בשני אח"כ אז סותר הראשונים:

משנה ו

מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו כו': הנזירות אי אפשר בח"ל מפני הטומאה ומה שאמרו בתוספתא שהנזירות נוהגת בארץ ובח"ל ר"ל שכל מי שחייב עצמו נזירות בח"ל נתחייב בזה על צד הקנס לפיכך יעלה לא"י ויתחייב שם בנזירות וזה שנדר בח"ל ב"ש אומרים יהיה הקנס שנחייבהו סתם נזירות א"י והוא ל' יום וב"ה אומרים נחייבהו מן הנזירות כפי מה שחייב עצמו בארץ ור' יהודה סבר שכל מי שנטמא ביום מלאת אינו סותר [את] הכל ואמנם סותר לו ל' יום בלבד כמו שאמר רבי אליעזר וכן נתבאר שלפי דעתו אמר זאת הסברא וסמך זה למה שנאמר זאת תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה נטמא ביום מלאת נותנין לו תורת נזיר ר"ל סתם נזירות שהוא שלשים ולכך אומר לא היתה נזירה אלא ארבעה עשר שנה ולא מנה הל' יום אחר שלא השלימה השנה. ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ז

מי שהיו שתי כיתי עדים מעידות אותו כו': זה מבואר. וכבר ידעת שהנזירות שלשים יום:

פרק ד

משנה א

מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו': זה שאמרנו שהאומר ואני חל עליו הנזירות כשיהיה זה בתוך כדי דיבור והוא שיעור שיאמר שלום עליך רבי כדרך בינונית וכמו כן השלישי והרביעי וכל מה שיהיה יותר מזה המנין האומר ואני אם היה בין אמרו ואני ובין מי שקדם ממנו (ומה) שאומר ואני פחות מכדי דיבור אז חל עליו מה שחל על הקודם ממנו ומ"ש פי כפיו ע"מ שיאמר פי כפיו מיין ושערו כשערו מלהגזז וממה שצריך שתדעהו שהאשה שנדרה בנזיר ושמע אותה אחר ואמר ואני אח"כ בא בעלה והפר לה זה שאמר ואני חייב בנזירות אף ע"פ שהופר נדרה לפי שהבעל כשהפר אינו עוקר מן הנדר אלא מה שתלוי באשה בלבד והוא מה שאמרו בזאת הכוונה בעל מיגז גייז ולא מיעקר עקר והיוצא מזה הוא מה שאמרנו וכשאמר הבעל עצמו ואני לא יפר אחר כן לפי שכבר קיים נדרה כמו שבארנו בסוף פרק עשירי מנדרים:

משנה ב

הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה כו': כשאמר אדם לאשתו הריני נזיר ואת על דרך הפסק והחלוטין ואמרה אמן אינו יכול להפר אבל אם היה אומר לה על התימה כגון שיאמר ואת מה תאמרי התחייבת במה שחייבתי על עצמי או לא ואמרה אמן אז רוצה לומר אני מחוייבת ה"ז אפשר לו שיפר לה כמו שזכר:

משנה ג

האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין כו': אומר אם נדרה בנזיר ועברה והיתה שותה ביין או מיטמאה למתים אח"כ שמע בעלה נדרה והיפר לה היו מכין אותה מלקות מ' על מה שעברה קודם ההפרה אמנם מכות מרדות בזה המקום וזולתו עניינם תלוי לב"ד יעשו כפי השתדלותם. ומה שאמר ר' יהודה הלכה כמותו:

משנה ד

האשה שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה כו': כל מה שהוא ברשות האשה הוא לבעלה כמו שנתבאר בכתובות לפיכך מה שאמר בכאן משלה אי אפשר אלא על דרכים שיאריכו פירושם בכאן ושאחד מהם הוא שיתן לה אחר אלו הקרבנות במתנה ויתנם במתנה שלא יהיה לבעלה זכות בהם וזה אפשר כמו שנתבאר בפרק אחרון מנדרים (הלכה ד') וכבר ידעת לשון התורה שאיל השלמים שמקריב הנזיר אי אפשר שלא יהיה עמו לחם אבל הוא בכאן בלא לחם לפי שלא נשלם הנזירות והיות החטאת תמות הוא

שממתין אותו עד שתמות כמו שנתבאר בפרק שני ממסכת תמורה. וענין סתומים שלא נתבאר איזה מהם חטאת ואיזה מהם עולה ואיזה מהם שלמים ומפורשין הוא שנתבאר. וענין לא נהנין ולא מועלין שהוא אינו מותר ליהנות בהם לכתחלה ומי שנהנה אינו חייב קרבן מעילה כמו כל מי שיהנה מן ההקדש כמו שיתבאר במסכת מעילה (פ"א הלכה א'). ויפלו לנדבה הוא שיטיל אלו המעות בתיבה מתיבות הנדבות אשר בארנו אותם בשקלים עד שילקח באלו המעות כולן בהמות קרבנות כולן עולות נדבה וההפרש בין עולות נדבה שמקריב אותן האדם ובין העולות שלוקחין אותן ממעות שיפלו לנדבה הם הם הענינים הנזכרים בפרק שלישי ממסכת תמורה ושם נבאר אותם:

משנה ה

נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר כו': ר' עקיבא חושש להפסד קדשים לפיכך אומר כל זמן ששחט אחת משלש בהמות לא יפר וכבר ידעת שתגלחת טומאה הוא שנטמא הנזיר ויביא שתי תורים או שני בני יונה ויטהר ויקרב ואח"כ יחזור ויתחיל בנזירות והימים הראשונים יפלו ולכך יפר. וענין מנוולת כלשון מלוכלכת בלתי נקיה הביאו בכאן בענין המניעה מן היין והוא מה שאמר אי אפשי באשה מנוולת שאינה שותה יין ורבי אומר אפילו בתגלחת הטהרה שמותר לה היין הרי זה מיפר ואפי' שנשחטה הבהמה ונזרק דמה לפי שאם לא יפר תתחייב בתגלחת ויכול הוא לומר אי אפשי באשה מגולחת ות"ק אומר שהמתגלחת לא יחוש לפי שהיא יכולה לעשות פיאה נכרית. ואין הלכה כרבי ולא כר"ע:

משנה ו

האיש מדיר את בנו כנזיר ואין האשה מדרת כו': זה שאמר האיש מדיר את בנו בנזיר והוא שיאמר לו הרי אתה נזיר או יאמר הרי בני פלוני נזיר וישתוק הבן וקרוביו ותחול הנזירות לזה הבן הוא ענין שבא מפי הקבלה אין לו סמך בתורה ולא רמז והוא מה שאמר הלכה היא בנזיר וכבר סברו קצת החכמים לתת טעם [בזה] כדי לחנכו במצות ולא נגמר זה הדבר. והזמן אשר ימשוך בו מעשה האב להתחייב הבן בנזירות הוא עד שיביא שתי שערות ואפילו שכבר הגיע עונת הנדרים ר"ל י"ג שנים ויום אחד והוא שלא הביא שתי שערות ידירו בנזיר לפי שהוא קטן כמו שנתבאר בפ"י מיבמות. ומ"ש כיצד ר"ל יעשה בקרבנות שהפריש לנזירות בנו אם לא נתקיים הנזירות כגון שהלך הבן בעצמו וגילח ראשו או שגלחוהו הקרובים או שמיחה על אביו מה שחייבו או שמיחו בו הקרובים ואמרו לו למה חייבת בזה החיוב כיצד יעשה באלו הקרבנות ואמרו היתה לו בהמה מופרשת וכו' וזה כולו מבואר ממה שנקדם פירושו בזה הפרק וזה כולו ענין שבא מפי

הקבלה ר"ל שלא תחול זו הנזירות על הבן כשעשה מעשה שמורה שהוא אינו רוצה במעשה אביו או שיבא באמירה שהוא לא יקבל הנזירות בין שיאמר הוא או קרוביו אבל חייב בנזירות בשתיקתו כשאין ביניהם הכחשה וכל זמן שחל עליו הנזירות והתנהג בו אינו יכול לא הוא ולא קרוביו לבטלו אח"כ וזה יתכן אצלי:

משנה ז

האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת כו': זה שאומר רבי יוסי שהוא מגלח על נזירות אביו הוא ג"כ דרך אמיתי וכשהניח בנים רבים וקדם אחד מהם וגלח על נזירות אביו זכה וכמו כן אם נדר על תנאי שיביא קרבנות אביו אם גלח וזה הדין ג"כ אין לו סמך מן התורה אלא קבלה בלבד והוא מה שאמר הלכה הוא בנזיר. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק ה

משנה א

בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש כו': בית שמאי למדין מתמורה כמו שהתמורה אפי' בטעות מתקדשת הבהמה כמו כן ענין ההקדש מתחילתו ויתבאר זה במסכת תמורה (פ"ב הלכה ג') ובית הלל אומרים התמורה שהגיע אצלנו קדש אבל בכאן אין אצלינו קדש ובטעות לא נתחייב הקדש:

משנה ב

דינר זהב שיעלה בידי ראשון הרי הוא הקדש כו': כבר בארנו שזה המאמר ואפילו במקום שהיין שם ביוקר יותר מן השמן שיהיו דמי מה שעלה בידו פחותים מדמי הדבר שנדר אינו הקדש לדעת בית הלל לפי שהוא טעות והביא דמיון משור שהוא קדושת הגוף ומן הדינר והחבית שהם קדושת דמים:

משנה ג

מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם ואסרו כו': מה שאמר מונה משעה שנדר שינהוג איסור כימים שנהג בהם היתר רוצה לומר שישאר אחר הנזירות שמנה משעה שנדר כמו הימים שבין נדרו ושאלתו לחכם שנהג בהם היתר ולא נהג הנזירות בהם וכאילו מנה משעה שנשאל ואמנם זה מדרבנן על דרך חומרא אבל החיוב הוא מה שזכר שמנה משעה שנדר ואע"פ שלא נהג נזירות אלא משנשאל לפי שהיה באותו הזמן טועה והיה סבור שלא חל עליו הנדר ובפרק אחרון מבכורות (הל' ט') נתבאר שהתשיעי והעשירי ואחד עשר שלשתן מקודשין ושם נתבאר דין כל אחד מהם והטעם בזה שהמעשר אינו מתקדש בכוונה ואמנם הדבר חלוי בקריאת החשבון לפי שנא' (ויקרא כ"ז:ל"ב) העשירי יהיה

קדש לה' ואינו כהקדש אבל הוא תלוי בכוונת מי שהקדיש וכל זמן שאמר עשירי בין שנתכוון לקדושה או לא נתכוון הגע בעצמך אם הניח השבט על השמיני והוא יודע שהוא שמיני אינו קדוש בהכאת השבט עליו וכמו כן כשהניחו על התשיעי או על אחד עשר והוא יודע שהוא תשיעי או י"א אינו קדוש ואמנם אמר שמיני לפי שהתשיעי והעשירי ואחד עשר טעה בחשבונם:

משנה ד

מי שנדר בנזיר והלך להביא את בהמתו כו': מבואר הוא כי מה שאמר בכאן בהמתו ר"ל שלש בהמות המחוייבות לו. והטעות שטעה נחום מבואר כי באמרו התירם אינו רוצה לומר התיר נדרם אבל רוצה לומר שהוא התיר להם שתיית יין והטומאה ואמר להם שהנזירות בלתי קיימת אבל אילו התיר להם נדרם אין מחלוקת שזה מותר. ומאמר חכמים כשחרב בית המקדש אינו נזיר שמורה בלא ספק שהוא אינו צריך הפרה לפי שלא חל עליו הנזירות נמשכו בזה המאמר לאחר דעת רבי אליעזר שאומר פותחין בנולד רוצה לומר שהוא אינו צריך הפרה כמו שבארנו בפרק תשיעי מנדרים (הלכה ב') ואמרו בהש"ס שטפוה רבנן לר' אליעזר ואוקמוה בשיטתייהו דתנן פותחין בנולד והלכה כחכמים ומכאן יתבאר שענין מאמר ר' אליעזר פותחין בנולד ר"ל שאינו צריך הפרה ונתבאר מדבר שבא בנדרים שהוא צריך הפרה לדעת רבי אליעזר וכבר בארנו זה לשם:

משנה ה

היו מהלכים בדרך ואחד כא כנגדן כו': ב"ש אומרים כולן נזירין ר"ל מי שנתקיימו דבריו ומי שלא נתקיימו דבריו כולם חל עליהם הנזירות לפי כמו שהקדש טעות אצלם הקדש כך נזירות בטעות נזירות ור"ט אומר שכל אחד ואחד מהם לא פסק הדבר ולא אמרו אלא לפי כח המחשבה ולא חייב עצמו בזה הנדר חיוב גמור לפיכך בין מי שנתקיים מ"ש בין מי שלא נתקיים אינו חייב בנזירות. וב"ה אומר שכל מי שלא נתקיים מדבריו דבר שיצילהו מן הנזירות הוא המחייבו בנזירות לפיכך אם אמר הריני נזיר שזה פלוני אם נתקיימו דבריו והרי הוא פלוני חל עליו הנזירות ואם אמר הריני נזיר שאין זה פלוני ונמצא [שלא] היה אותו פלוני שלא נתקיימו דבריו כדי שינצל מן הנזירות חל עליו הנזירות והכוונה בודאי המאמר מי שלא נתקיימו דבריו הוא מה שאמרנו ואין הלכה כרבי טרפון:

משנה ו

הרתיע לאחוריו אינו נזיר כו': הרתיע לאחוריו וחזר לאחוריו ר"ל זה האיש שהיו חולקין עליו אם הוא פלוני או לא או אם נזיר או לא לאחר שהוא בא נגד פניהם חזר לאחוריו ולא נודע מי מהם האמת לפיכך לא נתחייב אחד מהם בנזירות ור"ש שסובר ספק נזירות להחמיר כמו שנקדם בפרק השני (הלכה ח') מחייב כל אחד מהם נזירות מספק כמו שזכר ואינה הלכה וכבר נקדם לך בפרק אחרון מבכורים כוי יש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה וכו' ולפיכך חל עליו הנזירות באיזה צד שיאמר ואם יאמר אדם אחד בעצמו אלו הדברים כולם על הכוי וידור בנזיר על כל צד מאלו הששה צדדין נתחייב ששה נזירות ודע זה ולפי שזכר הכוי שהוא מין חיה ומין בהמה וזכר דיני מי שנדר שהוא כך או אינו כך הביא מה שהוא דומה לזה וזה שיהיו שני אנשים באים כנגדו אחד נזיר ואחד אינו נזיר הרי מי שאמר עליהם הריני נזיר שאחד מכם נזיר חל עליו הנזירות וכמו כן אם אמר ששניכם נזירין לפי שכבר אמר אמת במקצת כמו שאמר בכוי וכמו כן אם היו הבאין נגדו רבים והיו בהן נזירין ושאינם נזירין ואפילו היו מאה חסר אחד שאינן נזירין ואחד נזיר ואמר שכולכם נזירין חל עליו הנזירות לפי שיש בקצתם נזיר כמו שחל עליו בכוי כשאמר שזה חיה לפי שקצת דרכיו דרכי חיה וזהו ענין אמרו הרי כולם נזירין ר"ל הנזירות חל על אלו כולם שאמרו כל חלק מאלו החלקים:

משנה ז

ראה את הכוי ואמר הריני נזיר כו': הרתיע לאחוריו וחזר לאחוריו ר"ל זה האיש שהיו חולקין עליו אם הוא פלוני או לא או אם נזיר או לא לאחר שהוא בא נגד פניהם חזר לאחוריו ולא נודע מי מהם האמת לפיכך לא נתחייב אחד מהם בנזירות ור"ש שסובר ספק נזירות להחמיר כמו שנקדם בפרק השני (הלכה ח') מחייב כל אחד מהם נזירות מספק כמו שזכר ואינה הלכה וכבר נקדם לך בפרק אחרון מבכורים כוי יש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה וכו' ולפיכך חל עליו הנזירות באיזה צד שיאמר ואם יאמר אדם אחד בעצמו אלו הדברים כולם על הכוי וידור בנזיר על כל צד מאלו הששה צדדין נתחייב ששה נזירות ודע זה ולפי שזכר הכוי שהוא מין חיה ומין בהמה וזכר דיני מי שנדר שהוא כך או אינו כך הביא מה שהוא דומה לזה וזה שיהיו שני אנשים באים כנגדו אחד נזיר ואחד אינו נזיר הרי מי שאמר עליהם הריני נזיר שאחד מכם נזיר חל עליו הנזירות וכמו כן אם אמר ששניכם נזירין לפי שכבר אמר אמת במקצת כמו שאמר בכוי וכמו כן אם היו הבאין נגדו רבים והיו בהן נזירין ושאינם נזירין ואפילו היו מאה חסר אחד שאינן נזירין ואחד נזיר ואמר שכולכם נזירין חל עליו הנזירות לפי שיש בקצתם נזיר

כמו שחל עליו בכוי כשאמר שזה חיה לפי שקצת דרכיו דרכי חיה וזהו ענין אמרו הרי כולם נזירין ר"ל הנזירות חל על אלו כולם שאמרו כל חלק מאלו החלקים:

פרק ו

משנה א

שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת כו': כבר בארנו הרבה פעמים [פאה פ"ח הלכה ה' ושבת פ"ח הלכה א'] שהרביעית היא מדה שיעור אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע ואלו האצבעות שמשערים בהן הוא הגודל מאצבעות היד. ושרה פתו הוא לשון עברי וכל משרת ענבים. וענין לצרף כזית שיהיה בלחם עם היין ששרה בו הפת כזית לפי שר' עקיבא סובר היתר מצטרף לאיסור. ואין הלכה כרבי עקיבא:

משנה ב

וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן כו': ראיית ר' אלעזר בן עזריה מה שאמר מחרצנים ועד זג ופחות רבים בלשון עברי שנים. וענבל צורה שתולין בצוארי הבהמות והוא הפעמון שם החלול ממנו זוג ושם הגוף המקשה שמכה בצידי החלול וישמע לו קול ענבל. והלכה כר' יוסי שאמר שהחרצנים הם הגרעינין וזג הקליפה החיצונה ואין הלכה כרבי אלעזר בן עזריה אלא כשאכל החרצנים או הזגין כזית חייב כמו שאנו אומרים ברוב המאכלות האסורות:

משנה ג

סתם נזירות ל' יום גלה או שגלחוהו לסטים כו': **נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק רבי ישמעאל כו'** כתוב בתורה בנזיר (במדבר ו׳:ה׳) גדל פרע ולאחר שנתבאר אצלנו שסתם נזירות שלשים יום הרי השער שיהיה לו שלשים יום נקרא פרע ולכך אם גלח ראשו ימתין ל' יום עד שיהיה לו פרע ואז יתחיל למנות וישלים הנזירות וכמו כן אמרו בעינן גידול פרע וליכא. ונאמר בתורה גדל פרע שער ראשו ולכך נאסר הסרת שער באיזה הדרך מדרכי ההסרה וכשהסיר שערו חייב מלקות כל זמן שהסיר שער אחד לבדו אמנם בענין הסתירה רוצה לומר שהוא סותר לו מן המנין ל' יום כמו שאמר לא יהיה זה אלא עד שיגלח רוב שער ראשו בתער או מה שדומה לתגלחת ר"ל שיספר השער במספרים סמוך לשטח הראש. ואמרו פספס כל שהוא חייב ר"ל שיעקרנו ביד ופירוש חופף החכוך ביד ומפספס החכוך בצפרנים או בכלי ובתנאי שלא יתכוין להשיר השער לפי שזאת ההלכה אמנם היא לר"ש שאומר דבר שאינו מתכוין מותר וכבר נתבאר לנו

בכמה מקומות שהלכה כר"ש בדבר שאין מתכוין. ואדמה טיט איזה טיט שיהיה מכל מיני הטיט שרוחצין בהם השער כמו הנתר והטיט האדום נקרא בלשון ערב אלנגב"ר ונקרא טיט ארמיני. ופירוש סורק מסרק שער ראשו במסרק והכלי שמסרקין בו שער הראש נקרא מסרק. והלכה כר' ישמעאל:

משנה ד

נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת כו': זה שאמרנו באלו הבבות אינו חייב אלא אחת אין זה אלא בדיני אדם שאינו מחוייב מלקות אלא אחר ההתראה ולכך צריך התראה על כל מלקות והוא מה שאמרו לו אל תשתה אבל בדיני שמים [**הגה' הר"ב רנשבורג**: ע' רמב"ם פי"ד מהל' מ"א ה"ז ובספר צרור הכסף דף קי"ד ע"א] כל זמן ששתה רביעית יין עבירה ועל כל גלוח שערו עבירה וכל טומאה שיטמא עבירה ועל זה תעשה היקש לכל איסורין שבתורה אין הפרש בזה בין איסור לאו ובין איסור כרת או איסור מיתת ב"ד אבל תדע שהבא על הערוה איזה ערוה שתהיה חייב על כל ביאה וביאה בכלל ואם אנחנו לא היינו יכולין להעניש עליו אלא עונש אחד הקב"ה מעניש אותו על כל עבירה ועבירה ואם היו ממיתין אותו ב"ד על אחת מאלו עבירות והתוודה מתכפר לו על הכל מצד התשובה לא מצד שהעונש האחד שמענישין אותו ב"ד יכפר עונות הרבה ונבאר זה במקומו:

משנה ה

שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת כו': כתוב בתורה (במדבר ו':ג') מיין ושכר יזיר ואמרו בספרי לעשות יין מצוה כיין הרשות אבל בטומאה לא אמר לא יטמא בלבד אבל אמר (שם) לאביו ולאמו לא יטמא ובא בקבלה לאביו לא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ומת מצוה הוא מת שאין לו קוברין. ותגלחתן מצוה הוא שפגע בו צרעת בימי הנזירות ונרפא ממנו שהתגלחת מצות עשה שנאמר (ויקרא י"ד:ט') יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו והעיקר בכל התורה מה שאמרו כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה וזהו ענין הותר מכללו ר"ל שיש שם צד שמותר בהם אלו הדברים האסורים ויהיה מותר בהם והענין כולו מבואר:

משנה ו

תגלחת הטומאה כיצר היה מזה בשלישי וכו': מה בין זה למצורע לפי שהמצורע אינו מביא קרבנותיו אלא ממחרת יום התגלחת השניה כמו שנבאר במס' נגעים והשיב לו ר"ע שהמצורע טהרתו תלויה בתגלחת הוא שנא' בו יגלח (שם) ואת כל שערו יגלח וכבס

בגדיו וגו' אבל זה הנזיר שנטמא במת הטומאה תלויה בימים כמו שנאמר וטמא שבעת ימים וכשטבל בשביעי והעריב שמשו וגלח בשמיני יביא קרבנותיו והם שתי תורים או שני בני יונה וכבש בן שנתו לאשם בשמיני ואם לא טבל בשביעי אלא בשמיני הרי זה לא יביא קרבנותיו עד שיעריב שמשו רוצה לומר בתשיעי והוא מה שאמר ר"ט אינו מביא קרבנותיו אא"כ העריב שמשו. והלכה כר"ע:

משנה ז

תגלחת הטהרה כיצד היה מביא כו': ענין מגלח עליהן שתהיה תגלחתו אחר שחיטתן. והלכה כרבי יהודה:

משנה ח

רשב"ג אומר הביא שלש בהמות ולא פירש כו': **היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד כו'**: כבר ידעת לשון התורה בקרבנות נזיר שהם כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ותורת הנזיר שיגלח פתח אהל מועד לפיכך בא הלשון בנזיר טהור ור' מאיר אומר שנזיר טמא כמו כן כשגלח פתח אהל מועד ישלח שערו גם כן על האש אשר תחת זבח השלמים וחכ"א אינו משלח שערו על האש אשר תחת זבח השלמים אלא נזיר טהור שגלח פתח אהל מועד שנעשה כמצותו וז"ש הכתוב (במדבר ו':י"ח) תחת זבח השלמים למצוה ואם שלח תחת החטאת יצא. ומה שאמר רשב"ג הלכה כמותו ואין הלכה כר"ש:

משנה ט

היה מבשל את השלמים או שלקן הכהן כו': כבר ידעת לשון התורה בקרבנות נזיר שהם כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ותורת הנזיר שיגלח פתח אהל מועד לפיכך בא הלשון בנזיר טהור ור' מאיר אומר שנזיר טמא כמו כן כשגלח פתח אהל מועד ישלח שערו גם כן על האש אשר תחת זבח השלמים וחכ"א אינו משלח שערו על האש אשר תחת זבח השלמים אלא נזיר טהור שגלח פתח אהל מועד שנעשה כמצותו וז"ש הכתוב (במדבר ו':י"ח) תחת זבח השלמים למצוה ואם שלח תחת החטאת יצא. ומה שאמר רשב"ג הלכה כמותו ואין הלכה כר"ש:

משנה י

גלח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה כו': כבר נקדם לך מה שאמר אם גלח על אחת משלשתן יצא וכבר בארנו בפסחים ואנו נשלים לפרש זה בתחילת זבחים שאחד מן הדברים המפסידין הקדשים הוא שיחשב בהם בשעת השחיטה הפך מה שהוא הזבח וזה הענין הוא שאומרין עליו שלא לשמן. ואין הלכה כר"ש:

משנה יא

מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא כו': כבר נקדם לך בפרק השלישי (הלכה ג') שר' אליעזר סובר שנזיר שנטמא אחר מלאת סותר ז' ימים ומה שאמר בכאן סותר את הכל אינו רוצה לומר מימי הנזירות ואמנם רוצה לומר בטול כל הקרבנות וסתירת כולם וצריך קרבנות שלמים אחר תשלום שבעת ימי סתירה וחכ"א שהוא מביא שאר הקרבנות. ואין הלכה כרבי אליעזר. וממה שצריך שתדעהו מאמר התוספתא (פ"ב) נזיר שכלו ימיו אסור לגלח ולשתות יין וליטמא למתים ואם גלח ושתה ונטמא סופג את המ' רוצה לומר שדיני הנזירות נשארין עליו עד שיגלח תגלחת טהרה לפי מה שנתבאר בזה הפרק:

פרק ז

משנה א

כהן גדול ונזיר אין מטמאין לקרוביהן כו': לשון התורה בנזיר (במדבר ו':ו'-ז') על נפש מת לא יבא לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במותם והלשון בכהן גדול (ויקרא כ"א:י"א) על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא וכבר בארנו בפרק שקודם זה שהנזיר מטמא למת מצוה והביאו ראיה על זה ממה שכתוב לאביו ולאמו וכן כ"ג מטמא למת מצוה שנאמר לאביו ולאמו. והלכה כחכמים:

משנה ב

על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת כו': מה שאמר על המת אינו רוצה לומר כל גוף המת לפי שזה מבואר ואמנם רוצה לומר עצמותיו במנין או בבנין ואף ע"פ שאין בהם רובע עצמות ואמנם יטמא הנזיר באהלות וחייב עליהם תגלחת כשהעצמות יש בהם רוב בנינו של מת או רוב מנינו אע"פ שאין בהם רובע הקב הרי הן מטמאין באהל כמו שנבאר בפ' שני ממסכת אהלות ואם אין בעצמות לא רוב מנין ולא רוב בנין והיה בהן חצי קב אז יגלח הנזיר על אהלו. ונצל היא הליחה הזבה מן המתים כשנתעפש הבשר וזב והתחיל לכלות. ורקב הוא עפר המת שנשאר ממנו כשנאבד הליחות כולו וזה הרקב שמטמא באהל אינו אלא במת שנקבר ערום בארון של שיש או של אבן והדומה להם ויהיה שם המת כולו רוצה לומר שיהיה נקבר שלם שלא נחסר ממנו אבר ואמרו מת שחסר אין לו רקב ולא שכונת קברות ולא תבוסה ותרווד כף יתבאר בפרק (עשיריי) [צ"ל פרק י"ז הי"ב הגרי"פ] ממסכת כלים שהיא כף גדולה ושיעורה מלא חפניו. ושדרה שלשלת והם חליות שעל הגב בכללם וגלגלת היא גלגלת הראש כל אחד מהם בפני עצמו. וחצי קב שני לוגים וחצי לוג שתי רביעיות וכבר בארנו (לעיל פ"ו הל' א') שיעור

הרביעית וזה הענין כולו בפרק ב' ממסכת אהלות שמטמאין באהלות ובמגע ובמשא ושם נתבאר עוד שעצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל ובארנו טעמי כל אלו הדברים וראייתם. ומה שאמר בתחילת זאת ההלכה על אלו נזיר מגלח למעוטי עצם כשעורה שאינו מטמא באהל ומה שחזר ושנה על אלו נזיר מגלח למעוטי סככות ופרעות שיתבארו אחר כך. ומה שאמר עד שיטהר רוצה לומר עד שיעריב שמשו אחר שיטבול אחר ההזאה ג' וז':

משנה ג

אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים כו': הסככות צללים ר"ל האילנות שעושין צל על הארץ אם היתה טומאה תחת ענפיהם ועבר הנזיר תחת אלו הענפים ופרעות האבנים והעצים הבולטים מן הכתלים ומה שדומה להם אם היה תחתיהם טומאה ועבר הנזיר תחתיהם. ובית הפרס שדה שנחרש בו קבר ונתערבו עצמותיו עם העפר כמו שיתבאר בפרק האחרון ממסכת אהלות. וגולל הוא גב הקבר. דופק צידי הקבר. ויתבאר לך בפרק א' מאהלות שכל הנוגעים במת מי שנגע בהם יטמא טומאת שבעה וכמו כן יתבאר בפרק ב' מאהלות שבית הפרס וארץ העמים מטמאין במשא ובמגע ורביעית דם מטמא במגע ובמשא ובאהל והגולל ודופק מטמאין במגע ובאהל ואין מטמאין במשא ולשון התורה בטומאת הקבר מ"ש (במדבר י"ט:ט"ז) או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים אבל אם היותו שנטמא בכל זה וחייב הזאת שלישי ושביעי כמו שבאר ואמר (שם) ומזה בשלישי ובשביעי אינו חייב בתגלחת ואינו סותר הימים הקודמים אלא בטומאות ידועות והם שיהיה מעצמו של מת לפי שנאמר (במדבר ו':ט') וכי ימות מת עליו בפתע פתאום ולא אמר וכי יטמא לנפש וטמא את ראש נזרו. ומה שאמר ואהל רוצה לומר שנגע באהל המת או אם האהיל על רובע עצמות והוא ענין מה שאמר רובע עצמות אח"כ זכר ימי ספרו וימי גמרו של מצורע לפי שהם סותרים כמו ימי הטומאה ואין עולין לו למנין ימי הנזירות ואין סותרין הקודמין להם כמו הטומאה אלא ישלים ימי הנזירות אחר השלמת ימי ספרו וימי גמרו כמו שהוא משלים ימי הנזירות אחר שעברו שבעת ימי הטומאה שנטמא במת או בכזית מן המת ומה שמנה עמהם ולשון התורה במצורע כשנרפא מצרעתו שיגלח כמו שזכרנו וישהא שבעת ימים אחר התגלחת הטהרה והוא מ"ש (ויקרא י"ד:ח') וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ואח"כ יביא קרבנותיו ואלו השבעה ימים נקראים ימי ספרו וימי הצרעת שהיה בהם מוחלט שהן ימי החלטו נקראין ימי גמרו רוצה לומר תשלום טומאתו ואומר שימי ספרו ג"כ וימי גמרו אינן עולין לו מימי הנזירות כמו שאינן עולין לו ימי טומאה כשנטמא באחת מאלו

הטומאות המנויות שהנזיר מגלח עליהן אבל המצורע שצריך להסגר כמו שמבואר בתורה (שם י"ג) והסגירו שבעת ימים שנית ואלו ימי הסגר עולין לו ונמנין מימי הנזירות וכמו כן הזב והזבה כל ימי טומאתם וימי הספירה ג"כ המחוייבים להם אחר הפסקות הזבות הכל עולין מן המנין וזה הלכה למשה מסיני כמו שאמר באמת [אמרו] ימי הזב והזבה:

משנה ד

אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע כל טומאה מן המת שנזיר מגלה עליה כו': לא תהא זו קלה מן השרץ ר"ל לא תהיה זאת הטומאה מן המת שאינו חייב עליה הנזיר תגלחת קלה מטומאת השרץ ואחר שהעיקר אצלנו שטומאת שרץ חייבין עליה על ביאת המקדש כמו שמבואר בתורה (ויקרא ה':ב') או בנבלת שרץ טמא כ"ש זאת ומאמר ר"מ אינו נכון וכבר נתבאר בזה הפרק שהנזיר מגלח על מגע עצם כשעורה ועל משאו ואינו מגלח על רביעית דם אף ע"פ שעצם כשעורה אינו מטמא באהל ורביעית דם מטמא באהל כמו שזכרנו בפ"ב מאהלות והנה רצה ר"ע ללמד רביעית דם בק"ו מעצם כשעורה כמו שאתה רואה ועצם כשעורה לא בא לנו לשון מבואר בתורה בטומאתו כמו שנתבאר במסכת אהלות אבל היא הלכה והעיקר אצלנו אין דנין ק"ו מהלכה וזהו הענין שרמז לו בו ר' אליעזר רבו והוא ג"כ דעת רבי יהושע באמרו יפה אמרת ר"ל ההיקש נכון אילו היה מן התורה אבל מפני שזה הדין הלכה אין דנין ק"ו ולכך לא יתחייב זה והוא מה שאמר אלא כך אמרו הלכה:

פרק ח

משנה א

שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי אחד כו': **מת אחד מהן א"ר יהושע יבקש אחד מן השוק כו'**: העיקר אצלנו יתבאר לך בשלמות במסכת טהרות (פ"ד הל' ה') ונשנה במקומות הרבה שספק טומאה ברה"ר טהור וברה"י טמא ולמדנו זה מסוטה שאמר הכתוב (במדבר ה':י"ג) ונסתרה והיא נטמאה הנה שספק בטומאה אחר שנסתרה ברה"י וזה כשיש ברה"י אדם אחד או שנים כמו הסוטה שאין שם אלא בועל ונבעלת אבל אם היו ברה"י שלשה אנשים או יותר ונתחדש ספק טומאה ספקו טהור לפי שהם במדרגת רה"ר לפיכך זה שאמר לשני נזירין ראיתי אחד מכם שנטמא לא שהיה עמהם בבית אחד לפי שספקו טהור יהיה כמו שבארנו ואמנם היה יוצא עמהם וזה שאמר סופרין ל' יום מדבר על סתם הנזירות שהוא ל' יום וכמו כן אם היה עליהם על דרך משל עשר שנים

וזה לא יהיה ג"כ אלא כשהיה זמן אחד מהם כמו זמן חברו וכבר ידעת שקרבן טומאה הוא שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם וקרבן טהרה כבש בן שנתו לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים. והלכה כבן זומא:

משנה ב

נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק כו': זאת ההלכה צריכה לששה עיקרים יהיו מצויין בלבך ואז יתבאר עניינם. העיקר הראשון שמחוסר כפורים אסור בקדשים עד שיביא כפרתו ושהמצורע מכלל ארבעה מחוסרי כפרה כמו שיתבאר בפרק ב' מכריתות ואין הנזיר מכלל מחוסרי כפרה כמו שיתבאר שם. והעיקר השני שהמצורע מגלח שתי תגלחיות ואז יביא כפרתו וזה כתוב בתורה התגלחת הראשונה כשנטהר מן הצרעת אחר הטבילה והתגלחת השניה ביום הז' מן התגלתת הראשונה ויביא קרבנותיו בשמיני ואז מותר לו לאכול בקדשים וזה כולו כתוב בתורה (ויקרא י"ד). והעיקר השלישי שימי ספרו הם הימים שבין שתי התגלחיות וימי גמרו והם ימי החלט אין עולין לו מימי הנזירות וכבר בארנו זה בפרק הקודם לזה (הל' ג'). והעיקר הרביעי שאין אדם מגלח תגלחת אחת ותעלה לו לנזירו ולצרעתו. והעיקר החמישי וכבר נשנה שנזיר שנטמא בימי הנזירות ואפילו ביום אחרון סותר את הכל. והעיקר הששי הוא נזכר בזאת ההלכה במה שאמר שתגלחת הנגע דוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינה דוחה ואחר שכל אלו העיקרים קיימים יתחייב מהם שנזיר אם היה עליו סתם נזירות שהם ל' יום כמו שיתבאר והוא שמדבר בו בזאת ההלכה וכשהוא ביום אחרון מן הל' יום כולם ספק טמא וכמו כן היה באלו השלשים יום ספק מוחלט הנה שאי אפשר לו לאכול בקדשים אלא אחר שישלם כמו הנזירות שהיה עליו וזה ששים יום ואינו מותר לו היין והטומאה ושיפסוק ממנו הנזירות אלא אחר מנין ד' ד' פעמים כמו ימי הנזירות שהם עליו וזה אחר ק' ועשרים יום וטעם זה לפי שהתגלחיות המחוייבות לו הם ד' תגלחיות תגלחת טומאה לפי שהוא ספק טמא ותגלחת טהרה ושתי תגלחות של מצורע לפי שהוא ספק מצורע ויגלח כל אחד מאלו הד' בתשלום זמן הנזירות לפי שאלו שתי הספקות שנפלו בטומאה ובצרעת ארבע הרכבות אחת מהם שהוא טמא ודאי ומוחלט ודאי או טמא ודאי ואינו מוחלט או מוחלט ודאי ואינו טמא או ודאי טהור ואינו לא מצורע ולא טמא מת והתגלחת הראשונה שיגלח אחר תשלום ל' יום שהיה בהם ספק טמא וספק מוחלט אם הוא אינו לא טמא ולא מוחלט אינו חייב באחרת ואם היה הוא מוחלט וטמא תהיה זאת התגלחת הראשונה משתי החגלחיות המחוייבות למצורע ואין אנו יכולין לגלחו התגלחת השניה ביום הז' מזאת התגלחת לפי שהוא מוחלט בספק ונחוש

שמא אינו מצורע אבל הוא טמא ודאי וכבר סתר הל' יום הראשונים מפני הטומאה והוא עכשיו באלו הל' יום השניים נזיר ואינו מותר תגלחתו בימי הנזירות זאת התגלחת השניה המחוייבת לו בהיותו ספק מוחלט אחר שהיא ספק וזהו ענין מה שאמרו לגלחו בתוך שבעה אי אפשר דילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר (במדבר ו':ה') תער לא יעבור על ראשו לפיכך נניחהו עד שישלים השלשים יום השניים ואז נגלחהו התגלחת השניה אשר בה נשלמה טהרת מצורע ואז יאכל בקדשים לפי שהוא כבר גלח שתי התגלחיות ובין כל אחת ואחת ל' יום ואם היה מוחלט כבר נטהר לפי שאינו מתנאי הטהרה שלא יהיה בין תגלחת ותגלחת אלא שבעה ימים ולא יותר אלא הכוונה שלא יהיה פחות וכבר נתבאר שאי אפשר לו טהרתו אלא אחר ששים יום ונשאר ענין היתר שתיים היין והטומאה ונאמר ג"כ אילו מוחלט ודאי היה בשלשים יום הראשונים והיו ימי גמרו והל' השניים היו ימי ספרו והם אותן שיהיו בין שתי התגלחיות כמו שבארנו והעיקר אצלנו שימי גמרו וימי ספרו אין עולין לו לפיכך צריך שישהא אחר אלו הס' יום ל' יום נזיר ויגלח תגלחת שלישית ואמנם אילו היה מוחלט בלבד לא היה צריך יותר אלא שאנו אומרים גם כן שמא טמא היה בודאי ועל כל פנים יש לו לגלח תגלחת טומאה לפי שלא תעלה תגלחת אחת לנזירו ולצרעתו לפיכך ישהא שלשים יום פעם רביעית ויגלח תגלחת רביעית ותהיה התגלחת הראשונה מזאת הד' לספק ימי גמרו ר"ל התגלחת הראשונה מב' התגלחיות המחוייבות למוחלט והתגלחת השניה לספק ספרו ר"ל הב' משתי תגלחיות המוחלט והתגלחת השלישית לספק טומאתו שצריך שתהיה ג"כ אחר ימי נזירות עד שיסתור אותה אחר שזה הספק נתחדש בימי הנזירות כמו שבארנו בתחלה והתגלחת הרביעית תגלחת טהרה ועל זה ההיקש בעצמו יהיה הדין במי שנזר בנזיר י' שנים על דרך משל ואח"כ היה בהם כולם ספק מוחלט ונתחדש לו ספק טומאה בסופם הנה הוא אוכל בקדשים אחר כ' שנה ושותה ביין אתר מ' שנה כמו שבארנו והוא מה שאמרו בת שנה ר"ל נזירות בת שנה אוכל בקדשים אחר שתי שנים ושותה ביין אחר ד' שנים ומגלח ד' תגלחיות ואמנם הקרבנות שיקריב אין ספורו נאות בכוונת זה הפירוש:

פרק ט

משנה א

הכותים אין להם נזירות נשים ועבדים יש להן כו': **חומר בעבדים מבנשים שהוא מפר נדרי אשתו כו':** **עבר מכנגד פניו ר"מ אומר לא ישתה ורבי יוסי אומר ישתה כו':** בתחילת פרשת נזיר נאמר (במדבר ו':כ"ג) דבר אל בני ישראל ואמרו בני ישראל

ולא עובדי כוכבים ואמר הבורא יתברך בענין השבועות והנדרים כולם (שם ל') לאסור אסר על נפשו ואמרו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו וכפוף הוא שיכריחהו על שתיית היין והטומאה והעיקר אצלנו בעבדים לנזירות כופהו לנדרים אינו יכול לכפותו לשבועה אינו צריך לכפותו לפי שלא ישבע אלא על מה שיש לו רשות והוא אין לו רשות בעצמו ואמנם הנדרים המחוייבים לו כגון שיאמר עלי כך וכך כל זמן שאעשה כך וכך או שיאסור על עצמו דברים שאין בהם עינוי נפש שלא יגיע לעבד נזק לעצמו ולא יתבטל רצון רבו ואם אמר אדם לעבדו מופר לך כבר בטל ממנו זכותו וחזר בן חורין לכך משלים נזירותו. ומה שאמר עבר מלפניו רוצה לומר אם ברח ממנו או שיצא מאצלו והוא נזיר ר' מאיר אומר לא ישתה בשביל שידאג ויחזור לרבו שיכריחנו לשתות יין ור' יוסי אומר ישתה כדי שלא יחליש וימות שאי אפשר שרבו לא יבקשנו ויחפשנו ויחזור לרשותו ונמצא כאילו הוא נשאר ברשותו:

משנה ב

נזיר שגילח ונודע לו שהוא טמא אם טומאה ידועה כו': טומאת התהום היא הטומאה הנעלמת אשר לא ידעה אדם בשום פנים ר"ל שאין רמז וראיה שיש בזה המקום מת ושהוא מקום טומאה עד שנטמא זה והוא לא ידע וזהו מה שאמרו כל שאין מכירה אחד בסוף העולם ועוד אמרו לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד לאפוקי הרוג דלא לפי שכבר נודע מי שהרגו בלי ספק וכמו כן נקרא הקבר אשר לא ידעו אדם בשום פנים קבר התהום והנזיר שנטמא בקבר התהום וידע אחר טומאתו שהוא נטמא במת אינו מבטל ימי הנזירות ואינו סותר ואין זה לקוח מהקבר ואין לו ראיה אלא הלכה למשה מסיני והוא מה שאמרו טומאת התהום גמרא גמירי להו ומה שאמר נזיר שגלח ר"ל תגלחת טהרה ואחר כך ידע שהוא נטמא בימי הנזירות טומאת התהום עשו ספיקו טמא ואפילו היתה הטומאה שטה על פני המים מפני שהיא טומאת מת ונבאר בפ' רביעי ממסכת טהרות (הלכה ח') שספק טומאה צפה על פני המים טהור אמנם זה בשרץ לבדו ונבאר ראיה לזה ופי' להקר להצטנן והוא שם הצנה ומה שאמרנו שספיקו טהור כשידע זה אחר התגלחת שהיא בהיותה טומאת התהום לפי שהוא משוקע בקרקע ויש לנו לומר שלא ידע בה שום אדם ואין אנו יכולין לומר כן כשצף על פני המים לפי שהוא מזומן שיראוהו בני אדם וידעוהו וכבר הגיע לך מזה המקום ענין צריך שיהיה מצוי לזכרון תמיד והוא שמת כשנמצאהו בענין שאי אפשר אפשר [צ"ל שאפשר וע' אורח מישור מ"ש על פרש"י דף ס"ג ע"ב ד"ה בתבן. **הגרי"פ**] שלא ידע אותו שום אדם בזה המקום הנה אנחנו נחשבהו במדרגת טומאת התהום אע"כ נמצא מי שידע בו ואם נמצאהו מגולה ונראה לא נאמר אולי לא

עבר שום אדם עליו ולא ראהו ואין מי שידעהו אלא נאמר שכבר נודע ואינה טומאת התהום ואשוב אל הכוונה אם זה אשר ירד ליטהר מטומאת מת וטהר והשלים נזירותו ואח"כ ידע שזאת המערה שנטהר בה היה בה מת משוקע בקרקע המערה סותר ויעמוד בחזקת טומאה והטעם בזה מה שאמר שחזקת טמא טמא ופי' רגלים לדבר שהענין יצא לדבר שאין לו תכלית כל זמן שנלך אחר האפשריות ואמנם העיקר כשנתקיים איזה ענין שיהיה נניחהו בחזקתו עד שיבא דבר מבואר שיבטלהו מזאת החזקה וכל דבר שיהיה בו ספק ואפשרות אחר ה"ז לא יסתלק החזקה אחר כן הביא כל מה שדומה לזה:

משנה ג

המוצא מת בתחלה מושכב כדרכו נוטלו כו': מה שאמר המוצא לא שיהיה מגולה בלתי שיחפש אחריו ויחפור אומרו מת לא שיהיה הרוג ואמר מושכב לא שימצאהו יושב ואמר כדרכו לא שיהיה ראשו בין ירכותיו לפי שכל זמן שיהיה בו דבר מאלו אינו עושה שכונת קברות. ופי' תבוסה המקום שמתגלגל בו נגזר מלשון מתבוססת בדמיך (יחזקאל ט"ז:ו') ובארו זה שמאסף עם המת העפר הלח שלו כולו שהוא מתחתיו ויחפור מן העפר התיחוח ומקרקע בתולה ג' אצבעות ואז יטהר זה המקום וסמך לזה למה שאמר (בראשית מ"ז:ל') ונשאתני ממצרים וידוע שהם ישאוהו משם אבל הכוונה טול עמי מעפר מצרים שאני שוכב בו לפי שתמצית הלחות והבשר המעופש מעורב בזה העפר וכבר בארתי לך בפ' השביעי העיקר שהוא אצלנו מת שחסר אין לו רקב ולא תבוסה ולא שכונת קברות וזה כשנמצא מת אחד או שנים או יותר אבל הם במקום אחד רוצה לומר קרובים זה לזה לפי שנאמר מקום זה הוצברו בו מתים אבל אם היו שלשה מתים ובין כל אחד ואחד ארבע אמות או יותר מד' אמות פתות משמונה הרי אנו חוששין שיהיה זה המקום בית הקברות ודין בית הקברות שיבדוק בהן עשרים אמה כמו שיתבאר מעשה הבדיקה בסוף אהלות:

משנה ד

כל ספק נגעים בתחלה טהור כו': **בז' דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לזיבה כו'**: יתבאר היאך הוא ספק נגעים בסוף פרק חמישי ממסכת נגעים ומשם דרשהו לפי שזה המקום צר לבארו לפי שאין בו שום דבר מכוונת המסכת וכמו כן בפרק שני מזבים נבאר אלו השבעה דרכים. וענין אמרו ספקו ושכבת זרעו טמאים שאנו לא נאמר כשראה ראיה אחת אחר שכבת זרע מחמת שכבת זרע ראה כמו שאנו אומרים בראיה וזהו ענין מאמרם לומר שאין תולין בה ובזבים יתבאר עקרים אלו כולם. והלכה כחכמים:

משנה ה

נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי שנאמר ומורה לא יעלה כו': תועלת ידיעתינו בשמואל אם הוא נזיר או לא למי שאמר הרי כשמואל או שיספר ספור מספוריו כמו שאמרנו בשמשון. והלכה כרבי נהוראי:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת נזיר